

LANDKAART VAN ONS VERBLUFFENDE LIJF

Maddie Mortimer

Landkaart van ons
verbluffende lijf

roman

Vertaald door Corine Kisling en Janine van der Kooij

Het Getij
Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

Copyright © 2022, Maddie Mortimer

Copyright Nederlandse vertaling © 2022 Corine Kisling en Janine van der Kooij /

bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Maps of Our Spectacular Bodies*

Oorspronkelijke uitgave: Picador, Dublin

Het Getij maakt deel uit van uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Weteringschans 259, 1017 xj Amsterdam.

Omslagontwerp: Barbara van Ruijven/bij Barbara

Omslagillustratie: Holly Ovenden

Portret auteur: Ben Markin

Typografie: Mat-Zet bv, Huizen

ISBN 978 90 295 4404 7 / NUR 302

www.arbeiderspers.nl

Breuk
BREUK

I.

Ik

Ik, inktig irritant denkding, opengescheurd vanaf haar prille start, met de grootte van een haarvat en het verstand van een meloen, ben behoorlijk optimistisch over hoe mijn leven er zal gaan uitzien. Sindsdien heb ik aan haar randjes geknabbeld, genoten van mijn sluipwerk op kousenvoeten dwars door haar voedingskanaal naar beneden, naar de plek van vertering, en ik ben zó goed, zo druk doende geweest met het verzamelen, versplinteren, verscheuren en vermalen van weefsel, holtes, botten, plooiën en knopen, dat ik me hier nu helemaal thuis voel.

Het is misschien onvermijdelijk dat ik me na al deze tijd een beetje ontevreden ben gaan voelen over mijn bestaan. Dit is niet gemakkelijk om toe te geven. Ik denk dat je maar een beperkte tijd ramptoerist kan zijn voor de ál te bekende verveling toeslaat. Maar de Grieken zeiden dat er in den beginne verveling was. De goden hebben de mens gevormd uit die zwarte, levenloze korst en dat is dan natuurlijk weer bemoedigend.

Vandaag zal ik misschien haar strottenhoofd ronden of haar luchtpijpen bekloppen als de latjes van een xylofoon of een paar andere zelfbedachte afgrijselijke dingen doen of ongedaan maken want het zit namelijk zo met het menselijk lichaam: het laat zich ontstellend gemakkelijk belagen, zonder dat iemand er iets van merkt.

Tot iemand dat wel doet, natuurlijk. En dan is het niet gemakkelijk meer.

Het begin van het einde

Lia herinnerde zich twee dingen van het begin van het einde.

Het eerste: hoe lang het duurde voor het stoplicht versprong.

Het tweede: het feit dat niemand doodging.

Ze was één kruispunt verwijderd van de plek waar ze moest zijn, het ritme van de stad bonsde in haar hartslag, terwijl de dag op het spitsuur afstevende. Haar zintuigen bijzonder gescherpt. Wijd open van de zenuwen misschien. Het was prettig. Een prettige afwisseling. Om zich zo open te voelen, zo levend, terwijl ze voor een stoplicht stond te wachten tot de wereld zich zou herstellen.

Een man naast haar in een pak dat te klein voor hem was zuchtte zwaar en wenkte een taxi.

Twee vrouwen spraken luid in hun mobieltje, flarden van hun gesprek gleden haar nek in; *ik zei tegen hem je kan er niks aan doen hoe je je voelt. Heb om halfdrie geboekt morgen, er staat nog een restje eten in de koelkast dat je in de magnetron kan zetten. Nee, sorry, geen geld. Ben niet laat thuis. God, ik voel me altijd zo rot. Vergeet niet de kat eten te geven.*

Lia kneep in het fluweel van haar oorlelletje en dacht na over tragiek.

Welke dichter zei ook weer dat een aanhoudend gevoel van tragiek iemand door een tijdelijke periode van blijdschap heen kan helpen?

Welke filosoof zei ook weer dat alle tragedies beginnen met een bewonderenswaardige rust?

Er was de hele dag kabaal geweest.

Iedereen leek slechts seconden verwijderd van een catastrofe.

De ceintuur van een damesjas tikte tegen de spaken van haar fiets. Het aantal fietsongelukken steeg gestaag met zo'n 15 procent per jaar. Waarvan meer dan 4500 met fatale afloop of ernstig letsel, had gisteren in de krant gestaan. De stad blijft zijn tol eisen, op elke straathoek ligt leed, dacht Lia, terwijl het mollige buikje van een peuter in een open raam verscheen en haar ogen razendsnel de lager gelegen verdiepingen telden, de kaken opeengeklemd toen de peuter zijn melkwitte hoofdje in verrukking naar buiten stak, met zijn kleine vingertjes op de reling.

Vier verdiepingen. Een val van vier verdiepingen.

Fluor is lichtgeel, chloor is geelgroen en broom is roodbruin.

Een meisje in een blauw schooluniform begon haar vriendinnetje luid te onderrichten over de elementen.

Hoe verder naar beneden, hoe donkerder de halogenen worden, snap je.

Lia zag dat het meisje dikke steile wimpers had die elkaar raakten als ze knipperde, en een zeldzaam mooi en jong profiel dat opviel tussen alle andere wachtende, steeds ongeduldiger gezichten op het kruispunt, en het was altijd zo moeilijk, dacht ze, zo moeilijk om je niet te laten afleiden door mooie dingen.

De peuter bij het raam was verdwenen. Het raam was dicht. Dat was natuurlijk een opluchting.

Ze ademde diep in door haar neus, concentreerde zich op het uitrekken van haar ribben, het uitzetten van haar borstkas, en hield vast. Adem gevangen. De prikkelende warmte van uitlaatgassen. Het was twee jaar geleden dat ze hier gelopen had. Hier was overgestoken. Twee jaar geleden dat ze naar de scan van haar lijf en haar hersens had zitten kijken, opgehangen tegen het licht, en naar

de donkere vlek had geweest die in het midden zweefde. *Dat is het corpus callosum*, had de dokter gezegd. *Niks om je ongerust over te maken*, (ze liet de lange, heerlijke adem snel uit haar mond ontsnappen), *gewoon een dikke zenuwbalk die de ene hersenhelft met de ander verbindt*.

Er was een gat in het verkeer gevallen. Een duidelijk pad tussen de ene en de andere kant van de weg. De stoplichten stonden nog steeds op rood. Een man met een matte huid waagde het erop en daardoor schoot het meisje in het blauwe schooluniform ook de straat op en trok haar vriendinnetje met zich mee. Lia's blik bleef gekluisterd aan de auto die met een vaart de hoek om kwam rijden. Ze zag de aanrijding voordat hij plaatsvond, voelde de mogelijke druk op haar longen zoals regen kan aanzwellen tot het méér is dan regen.

Gekrijs van remmen. Vertraagd geluid van botsing. Het knikken van magere knietjes toen het meisje tegen het asfalt smakte. Lia voelde de tijd dichtklappen, seconden krimpen. *O mijn god*, klonk een telefoonstem hard naast haar oor, maar voor ze iets kon zien, was de plek al volgestroomd met grauwende en klauwende mensen, tuk op het vooruitzicht van een slachtpartij, zoals uitgehongerde ratten aanvallen op onverwachte kruimels.

Lia wilde overgeven.

Het meisje was dood. Ze wist het. Ze voelde het aan een nieuwe kilte in de lucht, aan het trager voorbijgaan van de wolken, aan de duizelingwekkende verandering van atmosfeer zodra een tragedie een gewone dag als vandaag binnenvalt. De menigte leek aan te zwellen en het enige wat Lia kon denken was...

dat ze haar ouders nooit iets over deze dag zou kunnen vertellen. Dat ze nooit meer een scheikunde-examen kon afleggen of verliefd worden of zou weten hoe rot een blaasontsteking voelde; dat ze

nooit naar Manchester zou gaan om medicijnen te studeren, nooit arts zou worden of levens redden, en misschien waren er mensen die jaren later zouden sterven vanwege dit moment nu, omdat een man met een matte huid het erop gewaagd had en een meisje met een blauw schooluniform dat iets van elementen wist te vroeg de straat op was geschoten, en Lia had alle schitterende mogelijkheden van haar leven zien oplichten en uitdoven, zomaar.

In een afschuwelijk visioen zag ze hoe ze ernaartoe liep en zich samen met de andere ratten over het kind boog, het haar zachtjes uit het gezichtje streek om er dan achter te komen dat het Iris was, haar eigen Iris, het leven uit haar ogen gescheurd.

Een blakende gezondheid! had de dokter gezegd. *En een prima stel gezonde hersenen!*

Alsof zoiets bestond.

Er was een opening in de menigte gevallen zodat Lia eindelijk een glimp kon opvangen van het meisje dat weer opstond, net als Iris toen ze een jaar of drie, vier was en was gevallen. *Niks aan de hand*, zei ze en klopte zich af, ongedeerd. Iemand bood aan naar haar knieën te kijken. *Niks aan de hand!* zei ze nog eens, maar bozer en luider nu, en bloosde van schrik.

Lia kon haar ogen niet geloven. Het was natuurlijk een opluchting. Maar ook – een tikje teleurstellend.

Haar vriendinnetje trok haar mee, veilig de stoep op, waar de twee hysterisch begonnen te lachen en het afschuwelijke geluid de razende stad in kolkte. De toeschouwers verspreidden zich snel, onhandig, weer op weg naar hun bestemming, beschaamd om hun bloedlust, en Lia voelde alles in haar omgeving bekoelen en bedaren, en haar brein raapte weer op wat heel even uiteen was gevallen terwijl

het stoplicht van chloor op fluor op helder broomrood sprong en
de wereld terugschakelde,
drie octaven te laat.

Tegen de tijd dat ze de overkant had bereikt, was haar de naam te
binnen geschoten.
Yeats.

De dichter was Yeats.

Maar die filosoof had ze nog niet.

Haar ogen bleven aan de grond gekleefd tot ze bij het ziekenhuis
was.

De dokter had slecht nieuws, zei hij.

Het was teruggekomen.

De rest hoorde ze niet meer.

Alle geluid was uit de kamer verdwenen.

Ze hoorde alleen nog het ijsingwekkende gegiechel van het meisje
dat niet dood was. Zo zwak dat het eerst nauwelijks hoorbaar was,
maar naarmate het duidelijker werd en dichterbij kwam voegden er
zich andere stemmen bij, die van de gelukkige inwoners van
Londen die allemaal ternauwernood aan hun voortijdige einde wa-
ren ontsnapt, en hun weeklacht klonk in steeds krachtiger golven
tussen de stenen en het glas van de stad, tot ze uiteindelijk door de
barst in het ziekenhuisraam binnenkwamen en elke centimeter van
de kamer vulden:

Jij was het Lia.

Wij niet.

Jij.

Zij

Zij, zaadjes van haar hoop, koor van haar hart, ze zijn nu allemaal ritselend wakker geworden.

Zij, met hun verhalen, intriges, liedjes en remedies, rekken zich uit van onder hun mistdikke slaapdeken nu het nieuws over mijn prille gebrek de ronde doet, zoals een scheet een dag opent en schoonblaast en

ik moet toegeven dat ik hier wel een beetje blij mee ben.

Je kunt per slot van rekening geen diamant polijsten zonder een beetje wrijving, en het is echt prachtig hoe ze geeuwen, trillen, beven en snuffelen, nat en stijf als een hond die een spook ruikt,

klaar om mijn spoor te zoeken.

Hoe

Gevoel brouwt zichzelf op verschillende plekken, afhankelijk van het lichaam. De zuiverste impulsen van de mens kunnen beginnen in zijn handen of hart; in tenen, keel, vingers of dijen. Lia voelde de meeste dingen eerst in haar maag.

Een voorbeeld: toen ze voor het eerst liefde voelde kotste ze de hele boel onder.

Dat was de dag toen de vreemdeling haar voeten had gewassen. Het gevoel van iets wat heel diep begraven was geweest, had zich in haar binnenste omhooggewerkt, en daarna had ze de inhoud van haar maag uitgebraakt over zijn grote, behendige vingers en haar eigen kleine tenen. Hij had geen krimp gegeven maar alleen zijn handen weer ondergedompeld in de emmer en het braaksel van haar voeten gewassen. Ze had de gal van haar kin geveegd, was opgestaan en druiwend de trap op gelopen naar haar slaapkamer terwijl ze zacht over haar maag onder het dunne witte katoen van haar hemd streek en zich afvroeg hoe hij het had gedaan. Haar het gevoel gegeven dat het purgeren van haar lichaam heel gewoon was, alsof het helemaal niet vies was en niet eens bijzonder, en ze voelde zich heel gezien en tegelijk ook erg klein.

Het was dus geen verrassing dat haar maag zich roerde, toen de dokter vertelde dat de kanker uitgezaaid was. Een diepjankend *hoe?* als wolvengehuil. De dokter zocht droevig haar blik en knikte heel licht, alsof hij het eens was met het kolkende geluid van haar maag, die hoe hoe hoe jankte tegen het verraad van haar lijf.

Op weg naar huis braakte ze de inhoud van haar maag uit in de vuilnisbak voor het station. Dikke, roze brokken en klodders van haar ontbijt en lunch, zuur en schuimig in slijm. Stel je voor dat het zo kon, dacht ze. Dat je de tumoren gewoon kon uitkotsen, ze als muntjes uit de modder kon vissen, oppoetsen en naast de kunst in de keuken ophangen. Er een koelkastmagneetje van maken met dat apparaat dat Iris afgelopen Kerstmis had gekregen.

Iris. Iris. Hoe moest ze het haar vertellen?

Het was heel stil op straat geworden.

Thuis klom Lia naar de vijfde trede, veilig gebied waar nooit iets bijzonders gebeurde, en bleef daar even zitten met haar armen om haar knieën. Ze wilde dat ze Harry had laten meegaan. Nu zat hij

op haar telefoontje te wachten. Het enige wat erger was dan dit nieuws te krijgen was het te moeten vertellen. Ze was in stilte dankbaar dat ze niet hoefde te zien hoe zijn ogen dof werden, de paniek in zijn wangen neerdaalde.

De telefoon ging nauwelijks twee keer over voor hij opnam.

Ja?

Zijn stem zwaar van hoop.

Het is terug.

Stilte.

Shit.

Weer stilte, langer nu. Het piepen van Lia's warme handpalmen die in de leuning knepen.

Shit inderdaad.

Harry was de meest competente mens die Lia kende. Het was moeilijk te bepalen wat je aan moest met zoveel pure menselijke goedheid, want er waren in haar leven zoveel mensen geweest die moeiteloos heen en weer stuiterden tussen extremen, dat ze ingesteld was geraakt op een zekere mate van moeilijkheid.

Hij vroeg niets van haar. Zijn energie was zachtaardig, diffuus, en hij had een manier van glimlachen die iets weghad van het opengaan van een parachute, en hoewel hij zichzelf als een doorsnee man zag, bepaald niet de hoofdprijs, maar van het soort met wie je veilig op pad ging en weer thuiskwam, was hij al met al best opmerkelijk, en de beste partner die Lia zich ooit had kunnen wensen.

We gaan ertegen vechten, zei Harry plotseling, en klonk niet meer als zichzelf, *we hebben het al eens gedaan en dat gaan we weer doen*.

Dit soort uitlatingen pasten nooit goed bij zijn stem. Hij dacht te diep na voor zo veel zekerheid, keek te goed naar de wereld. Lia probeerde zich er niet door te laten frustreren.

Harry.

Ja?

Kan je ergens een toetje halen? Zo'n goedkoop dik vet slagroomding.

Hij lachte een beetje.

Het walgelijkste dat ik kan vinden, zei hij, en dat klonk normaler.

Lia ging op haar bed zitten en tekende de vorm van wat hij zei – de heuvels, de bochten, de dalen erin:

Dat hebben we al eens gedaan en dat gaan we weer doen.

De strijd van elk woord tegen de omstandigheden:

We gaan ertegen vechten.

En hoe zou dat gevecht beginnen? Zou er een waarschuwing zijn, een teken dat het was begonnen? Een toeter? Dreunende hoeven aan de horizon, vlaggen in de wind?

In de stilte van hun slaapkamer zocht ze naar vlaggen.

Haar jas hing slap aan de hoek van de deur als een opgezette en zielige vogelverschrikker, diep vastgepind in zijn heilige lapje grond, de wereld wegwuivend.

Iris zou zo thuis zijn. Vandaag was haar eerste dag op de middelbare school geweest. Ze was die ochtend van huis gegaan, vol vertrouwen zoals steeds in haar nieuwe schooluniform; blouse, rok, handen en voeten veel te groot voor de rest van haar kleine gestalte, en hoewel Lia onder de indruk was geweest, leek het toch alsof er met haar te zien vertrekken ergens een eind aan kwam. Alsof het mogelijk was dat ze nooit zou terugkomen.

Lia ging naar beneden om de voordeur open te doen, haar op te wachten op de stoep en trok haar schoenen en kousen uit om de schok van de koude steen tegen haar voetzolen te voelen. Ze keek naar buiten en

omhoog en dacht

Ik –

Ik ben niet aan het vechten. Ik ben zo stil en onveranderlijk als een septemberhemel, even egoïstisch als meelevend.

Een paar minuten later kwam haar dochter aanlopen met de wereld op haar rug, haar wangen bloosden van de opwinding van de dag.

Wat sta jij daar nou te wachten? zei ze, maar ze vloog in Lia's armen en Lia voelde hoe de hele straat zijn adem inhield, hoe alle vormen opzwellen, geleidelijk het geluid van parkerende auto's en esdoorns verstomde.

Hoe was het?

O, gewoon. Zoals ik dacht.

Ze haalde haar schouders op alsof zo'n verandering een fluitje van een cent was. De straat ademde uit. Lia keek hoe ze de hal door huppelde, de muil van het huis in, voor ze om een hoekje verdween, de strot door, en ze voelde zich totaal op van uitputting zoveel van iemand te houden als ze op dat moment deed.

In de keuken schilden ze de groenten. Iris vertelde vrolijk over de dag, plukte eten uit de koelkast, de adem van haar lach vrieswit in het harde elektrische licht. Misschien, dacht Lia, dat alles goed zou komen als zij degene was die het gevecht moest leveren.

We hebben onze eigen locker, dat is fijn. Het schoolplein is heel groot met overal beton en er zijn zo veel lokalen en gangen dat ik een paar keer de weg kwijt was. Iedereen was verlegen. Heb een paar vriendinnetjes gemaakt. De stoelen waren het raarst.

De stoelen?

*Als ik op een stoel ga zitten
raken mijn voeten
de grond net niet.*

Voor het huis keek Harry met pijnlijke, glazige ogen naar Lia en Iris die kalm op en neer liepen achter het venster van de voorkamer. Zijn namiddag had een benauwd karakter gekregen, zodat hij na het verlaten van de universiteit het gevoel had door een lange, rechte gang te lopen zonder hoeken of bussen of trappen of pauzes, alsof Londen zelf hem naar huis hielp. Thuis. Nu hij hier was voelde hij zich niet in staat nog een stap verder te zetten.

Lia moest iets gezegd hebben dat Iris niet aanstond, want ze stond nors neer te kijken op gesnipperde uien, of aubergine, dat kon hij niet zien. Hij vond het geweldig als Iris nors keek; hoe haar hele gezicht veranderde, hoe haar voorhoofd zich in een frons trok en haar ogen verdwenen in de diepe schaduw onder haar wenkbrau-

wen. Harry wreef harder over zijn sponzige oogballen dan nodig was, drukte ze rond in hun kas. Hij voelde hoe zich achter zijn rug een zekere massa verplaatste. Klaarstond. Hij draaide zijn hoofd met een ruk om naar de rijen huizen van de voorstad, tuurde de schaduwen van de avond in.

Toen ze voor het eerst ziek werd, vele jaren geleden, moest hij zichzelf regelmatig voorhouden dat er niets op hen afkwam. Er lag niets op de loer er sloop niets naderbij, er was geen beest dat zich opmaakte om hun straat in te snellen. Toch stelde hij zich voor dat hij alle ramen dicht zou smeren met cement. Of grote betonblokken voor de deur legde om de wereld buiten te houden. De spitse neus van een vos piepte achter de rode Ford Focus van de burenvandaan. Het dier trippelde de stoep op, sloeg nauwelijks acht op hem. Harry haalde diep adem en stak zijn sleutel in het slot, hij vroeg zich af sinds wanneer vossen zoveel zelfvertrouwen hadden gekregen, en welke van de drie goedkope vette toetjes die hij gekocht had de juiste zou blijken te zijn.

Die nacht in bed, volgepropt met een derde van elk toetje, streelde Harry de melkwitte binnenkant van Lia's arm, het stukje dat dezelfde kleur behield en hetzelfde bleef aanvoelen hoe oud ze ook werd. Lia voelde zijn angst in zijn vingertoppen, de behoedzame zorg van zijn aanraking terwijl hij nog allerlei krijgsvuchtige dingen mompelde, en ze keek naar hem tot de woorden hem plotseling in slaap deden vallen. Toen het gewicht van haar lichaam dieper in het matras wegzakte en ze plotseling haar eigen hart in haar borst hoorde slaan, tastte Lia naar een pen naast haar bed. Ze sloeg haar notitieboekje open en daar, op haar zij, met haar wang tegen het kussen gedrukt en een bevend uitgestoken hand schreef ze tot ze in slaap viel:

probeer zo lang mogelijk te overleven, probeer zo lang mogelijk te overleven, probeer zo lang mogelijk te overleven, probeer zo lang mogelijk te overleven

probeer zo lang mogelijk te overleven, probeer zo lang mogelijk te overleven, probeer zo lang mogelijk te overleven en probeer te overleven en *probeer te overleven*

Maag

Gehuld in mijn minst opvallende mantel bekijk ik hen met mijn vele ogen.

Hol,

verborgen,

zelfingenomen als een god.

Er zal familie aanwezig zijn. Nieuwe en oude vrienden. Behouden. Onbekend. Er zullen half afgemaakte gedachten zijn en flarden van dromen en stukjes van mensen waar ze bij het winkelen langs is gelopen en ze volgen allemaal het Schokspoor naar Maag, waar haar gevoel suddert en stank wasemt.

Het is natuurlijk moeilijk om nu al echt hoogte te krijgen van iemand met zoveel rimram en rompslomp om zich heen. De hoorns. Vlaggen. Met alle vanille stroop chocolade kwarktaart cake. Maar

ik zal mijn best doen.

Ze zullen een tijdje nodig hebben om te acclimatiseren. Ik wil zeggen: knijp in je vieze neuzen, voel de druk in je vuile oren aan-zwellen en openbarsten, laat je ogen zich aanpassen aan de kleur van de strijd, aan het gebroken taaltje van adem, zenuw, leden, bloedbanen, kanalen, vaten en dromen.

(Ik doe het niet)